

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/183/2019
Identifikačné číslo spisu: 1302896086
Dátum vydania rozhodnutia: 29.06.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1302896086.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Viery Petrikovej a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobcov 1/ L. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XX, XXX XX R., 2/ R. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. X, XXX XX R., 3/ Q. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XX, XXX XX V. E., 4/ P. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. XX/X, XXX XX V. E., zastúpených JUDr. Ivetou Balalovou, advokátkou so sídlom Ružová dolina 10, 821 09 Bratislava, proti žalovanej D. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom Š. R. X, XXX XX P., zastúpenej Benkóczki, Baláž - advokáti s. r. o., so sídlom 29. augusta 36A, 811 09 Bratislava, IČO: 35 917 148, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 14C/33/2002, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. marca 2019 č. k. 4Co/347/2017-348, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a.

II. Žalovaná má voči žalobcom spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 30. augusta 2017 č. k. 14C/33/2002-299 zamietol žalobu (I. výrok) o určenie, že nehnuteľnosť - pozemok (CKN, pozn. dovolacieho súdu) parc. č. XXX/X, záhrada o výmere 466 m², zapísaný na liste vlastníctva č. XXX Okresného úradu Senec, katastrálneho odboru pre kat. úz. R. patrí v 1-ici do dedičstva po R. Š., zomr. XX.XX.XXXX a v 1-ici do dedičstva po I. Š., zomr. XX.XX.XXXX. Žalovanej priznal náhradu trov konania v plnej výške (II. výrok).

1.1. Okresný súd žalobu vychádzajúc z § 126 ods. 1, § 130 ods. 1, § 133 ods. 2, § 134 ods. 1, 3, § 872 ods. 5 Občianskeho zákonníka (ďalej tiež „OZ“), § 135a ods. 1, 2 zák. č. 131/1982 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky zákonník a upravujú sa niektoré ďalšie majetkové vzťahy a § 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) zamietol po zistení, že pre vydržanie vlastníckeho práva právnymi predchodcami žalobcov I. D. R. Š. nie je splnená podmienka dobromyseľnej držby požadovanej nehnuteľnosti.

1.2. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že právni predchodcovia žalobcov I. Š. D. R. Š. odkúpili v roku 1967 od právneho predchodcu žalovanej R. L. nehnuteľnosť parc. č. XXX/X o výmere 466 m², záhrada v kat. úz. R.. Manželia Š. zaplatili predávajúcemu k rukám jeho dcéry - svedkyne J. Y., splnomocnenej na tento úkon, sumu 1.485,- Kčs, čo nebolo sporným. J. Y. zároveň kupujúcim manželom Š.V. prisľúbila zabezpečiť „prepis vlastníctva“, t. j. formálne náležitosti prevodu, k čomu počas života predávajúceho R. L., ani následne po jeho smrti v roku 1978 nedošlo. Od uvedenej doby začali manželia Š. predmetnú nehnuteľnosť užívať. Táto parcela bola predmetom dedenia po neb. R. L., čo právnym predchodcom žalobcov oznámila J. Y. v roku 1981. V tom istom roku im odovzdala na podpis vyplnený Dotazník a čestné vyhlásenie na registráciu a spoplatnenie kúpnopredajnej zmluvy, v ktorom bola uvedená kúpna cena za prevod parc. č. XXX/X v sume 1.864,- Kčs; Š. tento nepodpísali a neodovzdali predávajúcej - svedkyňi J. Y.. V roku 1991 svedkyňa J. Y. opätovne predložila I. Š.V., príp. žalobkyňi 1/ s manželom za účelom usporiadania vlastníckych vzťahov k predmetnému pozemku Dotazník s uvedením kúpnej ceny 9.320,- Sk, čo bolo zo strany žalobcov odmietnuté. Žalobkyňa 1/ vo svojej výpovedi potvrdila, že po vyplatení kúpnej ceny v roku 1967 k rukám dcéry predávajúceho právnymi predchodcami žalobcov sa R. Š. viackrát zastavil u R. L.H. zisťovať, či je „prepis vlastníctva“ zrealizovaný uvedomujúc si, že k evidencii vlastníctva Š. bolo potrebné uzavrieť kúpnu zmluvu písomne a vyplniť dotazník za účelom jej registrácie. Aj napriek svojej vedomosti o tejto skutočnosti manželia Š. v roku 1981 odmietli uzavrieť písomne kúpnu zmluvu a podpísať dotazník vyplnený svedkyňou J. Y., ktorá po smrti R. L. tento pozemok zdedila; odmietli predovšetkým doplatiť požadovanú kúpnu cenu. Následne žalobou zo dňa 15.03.1992, doručenou Okresnému súdu Bratislava-vidiek dňa 30.03.1992 sa I. Š. a žalobkyňa 1/ v konaní sp. zn. 11C/80/92 domáhali určenia svojho podielového spoluvlastníctva k predmetnej parcele z titulu vydržania (za totožných skutkových okolností ako v žalobe, ktorá je predmetom tohto konania), ktorú však v zmysle záverov odvolacieho súdu vzali späť.

1.3. Hlavným predpokladom vyhovenia žalobe bolo preukázanie splnenia podmienok vydržania (spôsobilý predmet vydržania, oprávnená a nepretržitá držba počas celej zákonom ustanovenej doby). Okresný súd zdôvodnil, že Občiansky zákonník držbu a vydržanie až do novelizácie zákonom č. 131/1982 (do 01. apríla 1983) neupravoval. Až táto novela v § 132a, § 135a novo upravila ochranu držby a vydržanie s možnosťou započítania času predchádzajúcej nepretržitej držby pred 01.04.1983 s tým, že tento čas sa neskončil skôr než 01.04.1984. Vydržať bolo možné iba pozemok, ku ktorému by sa inak mohlo zriadiť právo osobného užívania, no vlastníctvo k takémuto pozemku nadobudol štát. Občan získal zo zákona právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní. Podľa platnej úpravy v čase od 01.04.1984 do 31.12.1991 nemohol nadobudnúť vlastníctvo k akémukoľvek predmetu vydržaním štát ani organizácia, ale len občan. Jedinú výnimku tvorili práve pozemky, ku ktorým by sa mohlo zriadiť právo osobného užívania, ktoré vydržal občan v prospech štátu, pokiaľ ich mal v držbe nepretržite 10 rokov; občanovi vzniklo právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku. Počínajúc dňom 01. januára 1992 sa vlastníkom nehnuteľnosti stane osoba, ktorá má nehnuteľnosť v oprávnenej držbe nepretržite po dobu 10 rokov, a to aj v prípade, keď sa stala oprávneným držiteľom pred 01. januárom 1992; do doby oprávnenej držby pre vydržanie treba započítať aj dobu pred týmto dňom (R 83/2002).

1.4. Okresný súd konštatoval, že právni predchodcovia žalobcov vstúpili do držby sporného pozemku v roku 1967, kedy v tom čase účinný Občiansky zákonník držbu a vydržanie nepoznal a neupravoval. Až od novely OZ účinnej od 01.03.1983 (správne má byť 01.04.1983, pozn. dovolacieho súdu) bolo nanovo možné vydržanie, no v prípade pozemku mohli žalobcovia 1 - 4, resp. ich právni predchodcovia vydržať pozemok len v prospech štátu a vzniklo im právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní, k čomu však nedošlo, preto im toto právo zaniklo.

1.5. V ďalšej časti rozsudku okresný súd vysvetlil, že oprávnená držba je faktické ovládanie veci späté s vôľou nakladať s vecou ako so svojou, v dobrej viere, že držiteľovi veci toto právo patrí. Tvrdenie držiteľa, že mu vec patrí a že s ňou nakladal ako s vlastnou musí byť podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých sa dá usúdiť, že jeho presvedčenie bolo po celú vydržaciú dobu dôvodné. Posúdenie, či je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec patrí, teda že je jej vlastníkom, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobrá viera držiteľa musí byť posudzovaná aj z hľadiska, či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu od každého subjektu práva vyžadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti o existencii svojho práva. Dobrá viera zaniká v okamihu, kedy sa držiteľ oboznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne museli vyvolať pochybnosť o tom, že mu vec právom patrí, na čom

nič nemení skutočnosť, že držiteľ bude i naďalej subjektívne v dobrej viere. Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj k okolnostiam, za ktorých mohlo vecné právo vzniknúť, teda aj k právnomu dôvodu (titulu), ktorý by mohol mať za následok vznik práva. Dobromyseľnosť držiteľa musí trvať po celú zákonom predpísanú dobu potrebnú na vydržanie.

1.6. Okresný súd mal preukázané, že právni predchodcovia žalobcov neboli dobromyseľní, že vlastnícke právo k parc. č. XXX/X nadobudli kúpnu zmluvou z roku 1967 a že im toto právo patrí ako vlastníkom. V roku 1967 síce zaplatili určitú kúpnu cenu za odkúpenie tejto parcely, avšak od uzavretia predmetnej zmluvy mali vedomosť, že k účinnému prevodu vlastníctva môže dôjsť až registráciou zmluvy v evidencii nehnuteľností, čo potvrdili žalovaná 1/ (správne má byť žalobkyňa 1/, pozn. dovolacieho súdu) aj I. Š., ktoré tvrdili, že po uzavretí zmluvy sa ich právny predchodca R. Š. chodil viackrát pýtať R. L., či je „prepis“ už vybavený. Vedomosť právnych predchodcov žalobcov aj žalobcov vyplýva i zo skutočnosti, že pri spisovaní majetku po úmrtí rodičov pred notárom v dedičskom konaní nikto z dedičov neuviedol, že by poručník boli vlastníkami predmetnej parcely. Presvedčenie právnych predchodcov žalobcov, že im uvedená parcela nepatrí, bolo v konaní potvrdené aj tým, že právna predchodkyňa žalovanej J. Y. sa viackrát snažila vlastnícke vzťahy k spornému pozemku usporiadať, za týmto účelom vyplnila už v roku 1981 a následne v roku 1991 Dotazník na registráciu kúpnej zmluvy, ktorá mala byť vypracovaná písomne, avšak žalobcovia to odmietli odvolávajú sa na nesúhlas so zvýšenou kúpnu cenou. Skutočnosť, že právni predchodcovia žalobcov aj samotní žalobcovia mali vedomosť, že k riadnemu prevodu vlastníctva k parc. č. XXX/X nikdy nedošlo vylučuje tvrdenie žalobcov, že ich právni predchodcovia boli oprávnenými držiteľmi predmetného pozemku, čo preukazujú závery vykonaného dokazovania odôvodňujúce tvrdenie, že so zreteľom na všetky uvedené okolnosti právni predchodcovia žalobcov neboli dobromyseľní, že im vlastnícke právo k pozemku patrí. Ich prípadná dobromyseľnosť bola s určitosťou narušená predkladaním zo strany J. Y. na vyplnenie Dotazníka na registráciu kúpnej zmluvy, ktorý mal byť podkladom pre písomné vyhotovenie riadnej kúpnej zmluvy, už v roku 1981 a následne v roku 1991, ako i skutočnosť, že v marci 1992 podali žalobu o určenie vlastníckeho práva k tejto parcele.

1.7. Právni predchodcovia žalobcov I. D. R. Š. vstúpili do držby parc. č. XXX/X v roku 1967, podľa vtedy platnej judikatúry sa 10 ročná vydržacia doba mohla počítat' od 01.01.1983 a mohla najskôr uplynúť 01.01.1993, za súčasného splnenia podmienky oprávnenej držby podľa § 130 ods. 1 OZ. Okresný súd v konaní nemal preukázanú oprávnenosť držby právnych predchodcov žalobcov 1/ - 4/, že im vlastnícke právo k predmetnej parcele patrí, preto v zmysle § 134 ods. 1 OZ s prihliadnutím na § 137 písm. c/ CSP žalobu ako nedôvodnú zamietol.

1.8. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej ako úspešnej procesnej strane priznal voči v spore neúspešným žalobcom 1/ - 4/ nárok na náhradu trov konania v plnej výške. Uviedol, že súd v zmysle § 262 ods. 2 CSP o výške priznanej náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 20. marca 2019 č. k. 4Co/347/2017-348 na základe odvolania žalobcov postupom podľa § 378 ods. 1 CSP v spojení s § 219 ods. 3 CSP rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (druhý výrok). Konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie, výsledky ktorého právne i vecne správne vyhodnotil, z vykonaného dokazovania vyvodil aj správny právny záver a svoje rozhodnutie náležite a v súlade s § 220 ods. 2 CSP odôvodnil. Odvolací súd sa s odôvodnením napadnutého rozsudku stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP), preto len na zdôraznenie jeho správnosti odvolací súd skonštatoval základné dôvody, pre ktoré nebolo možné prisvedčiť odvolacím námietkam žalobcov.

2.1. Odvolací súd pripomenul, že Občiansky zákonník v znení platnom v čase vstupu právnych predchodcov žalobcov do držby predmetného pozemku (teda v roku 1968) nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním vôbec neupravoval. Možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva týmto spôsobom bola zavedená až novelou vykonanou zák. č. 131/1982 Zb., účinnou od 01.04.1983. Obmedzený bol rozsah subjektov vydržania (vydržanie bolo obmedzené na občanov) aj rozsah predmetov vydržania, keď nebolo možné vydržať vlastnícke právo najmä k pozemkom. Novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zák. č. 509/1991 Zb., účinnou od 01.01.1992, boli tieto obmedzenia odstránené. V súvislosti

s vydržaním vlastníckeho práva k pozemku táto novelizácia umožnila započítanie nepretržitej držby vykonávanej aj pred 01.01.1992, pričom držbu nekvalifikovala odlišne v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Ak teda držiteľ pozemku (t. j. ten, kto s pozemkom nakladal ako s vlastným) spĺňal k 01.01.1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu 10 rokov a zároveň bol držiteľom oprávneným, nadobudol k tomuto dňu vlastnícke právo k pozemku vydržaním.

2.2. Dobrá viera (ako predpoklad oprávnenej držby) je presvedčením nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Iba detencia k vydržaniu nestačí. Okolnosti, ktoré svedčia o existencii dobrej viery, sú okolnosti týkajúce sa tiež právneho dôvodu nadobudnutia (titulu), teda okolnosti svedčiace o poctivosti tohto nadobúdacieho titulu. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu vec patrí, je nutné posudzovať nielen zo subjektívnych predstáv držiteľa, ale i z objektívnych hľadísk viažucich sa k právnemu dôvodu (titulu), z ktorého sa odvodzuje vznik práva. Posúdenie, či je držiteľ v dobrej viere, alebo nie, je potrebné vždy hodnotiť objektívne a nielen zo subjektívneho hľadiska samotnej sporovej strany. Vždy treba vziať do úvahy, či držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu prejednávaneho prípadu po každom vyžadovať, nemal po vydržaciu dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v ospravedliteľnom omyle, že mu vec patrí. Ospravedliteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že myliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Pre účely prejednávanej veci odvolací súd osobitne zdôraznil, že omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalnej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedliteľný. Preto, ak sa niekto uchopí držby nehnuteľnosti na základe ústnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti, nemôže byť s ohľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom veci, a to ani v prípade, ak je presvedčený, že takáto zmluva k nadobudnutiu vlastníctva k nehnuteľnosti postačuje a jej zápis v katastri nehnuteľnosti je len formálnym úkonom.

2.3. V danom prípade žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia svoj vstup do držby odvodzovali z ústnej dohody o prevode nehnuteľnosti uzavretej v roku 1967 s právnym predchodcom žalovanej s tým, že od roku 1968 predmetný pozemok užívajú. Na preukázanie svojho tvrdenia, že došlo k uzavretiu ústnej dohody o prevode nehnuteľnosti, predložili písomné potvrdenie z nevedeného dňa v maďarskom jazyku, v zmysle doslovného prekladu ktorého J.K. Y., I. L. vlastnoručným podpisom potvrdila, že Š. I.K. vyplatila pozemok, sumu 1.485 Kčs. Doklad obsahuje podpisy Š., A., Y.. Odvolací súd zdôraznil, že pokiaľ v roku 1967 právni predchodcovia žalobcov aj zaplatili určitú kúpnu cenu za odkúpenie spornej parcely, od uzavretia uvedenej zmluvy mali vedomosť, že k účinnému prevodu vlastníctva môže dôjsť až jej registráciou v evidencii nehnuteľností, čo potvrdili výpovede žalovanej a I. Š.. Tiež ani pri jednom z rodičov žalobcov po ich úmrtí pri spisovaní majetku pred notárom v dedičskom konaní nik z dedičov neuviedol, že by poručník boli vlastníkami predmetnej parcely. Skutočnosť, že právni predchodcovia žalobcov a aj samotní žalobcovia 1/ až 4/ mali vedomosť, že k riadnemu prevodu vlastníctva k parc. č. XXX/X nikdy nedošlo, vylučuje tvrdenie žalobcov, že ich právni predchodcovia boli oprávnenými držiteľmi predmetného pozemku. Prípadná dobromyseľnosť právnych predchodcov žalobcov bola s určitosťou narušená opakovanou snahou právnej predchodkyne žalovanej J. Y. predkladaním na vyplnenie Dotazníka na registráciu kúpnej zmluvy ako podkladu pre písomné vyhotovenie riadnej kúpnej zmluvy v roku 1981 a v roku 1991 aj skutočnosťou, že v marci 1992 podali na súd žalobu o určenie vlastníckeho práva k tejto parcele. Súd prvej inštancie tak dospel k správne názoru, že aj napriek tomu, že právni predchodcovia žalobcov I. D. R. Š. vstúpili do držby parc. č. XXX/X v roku 1967, resp. v roku 1968, podľa vtedy platnej judikatúry sa 10 ročná vydržacia doba mohla počítat' od 01.01.1983 a mohla najskôr uplynúť 01.01.1993 za súčasného splnenia podmienky oprávnenej držby podľa § 130 ods. 1 OZ. Nebola ale splnená podmienka oprávnenosti držby právnych predchodcov žalobcov. V dobe, keď sa títo držby ujali t. j. v roku 1967-1968, platný Občiansky zákonník pre nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnosti vyžadoval písomnú scudzovaciu zmluvu (§ 46 ods. 1) a zároveň registráciu zmluvy štátnym notárstvom, ku ktorej v danej veci nedošlo. Pokiaľ právni predchodcovia žalobcov vstúpili do držby nehnuteľnosti na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzavretá v písomnej forme, nemohli byť so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľní o tom, že im nehnuteľnosť patrí a v zmysle § 130 ods. 1 veta prvá Obč. zákonníka nemôžu byť držiteľmi oprávnenými, i keď boli subjektívne presvedčení, že takáto zmluva na originálne nadobudnutie vlastníckeho práva postačuje a že jej zápis v katastri nehnuteľností je len formálnym úkonom. Držba

nehnutelnosti, ktorá sa o takúto zmluvu opiera, nemôže viesť k vydržaniu. Za týchto okolností, keď žalobcovia nepreukázali dobromyseľnosť ich právnych predchodcov pri vstupe do držby, nemohli nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti titulom vydržania.

2.4. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu správne rozhodol aj o nároku na náhradu trov konania podľa § 255 ods. 1 CSP, ktorý priznal v konaní úspešnej žalovanej. K uplatneniu ust. § 257 CSP uviedol, že dôvodmi hodnými osobitného zreteľa nie sú okolnosti uvedené žalobcami, ktorí poukazovali na to, že žalobu musel podať ich právny predchodca z dôvodu, že právna predchodkyňa žalovanej začala spochybňovať jeho vlastnícke právo k nehnuteľnosti a preukázala sa koncom deväťdesiatych rokov listom vlastníctva, kde je uvedená ako vlastníčka parcely, ktorú ich právni predchodcovia odkúpili od R. L.. Nevyvolali spor svojvoľne, ale podanie žaloby o vydržanie vlastníctva nehnuteľnosti bolo jediné riešenie na zosúladenie stavu z roku 1968, keď ich právni predchodcovia odkúpili nehnuteľnosť, so stavom, keď bola zapísaná v katastri nehnuteľností na právnu predchodkyňu žalovanej.

2.5. Odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 CSP žalovanej úspešnej v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia podľa § 421 CSP dovolanie. Žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“ navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

3.1. V dôvodoch dovolania uviedli, že ich právni predchodcovia kúpený pozemok oplotili a celé desaťročia nerušene užívali v zmysle toho, že sa dohodli na všetkých náležitostiach kúpnej zmluvy, zaplatili kúpnu cenu a dcéra predávajúceho J. Y. sa zaviazala, že vybaví prepis na geodézii. Po úmrtí R. L. L. I. XXXX právnym predchodcom žalobcov nikto neoznámil, že pozemok je predmetom dedičstva.

3.2. Dovolatelia citovali § 4 ods. 1, 2 a § 7 ods. 1 písm. a/ zák. č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností (o povinnosti orgánov geodézie udržiavať evidenciu nehnuteľností v súlade so skutočným stavom, o možnosti zápisu právnych vzťahov vzniknutých vydržaním osobného vlastníctva nehnuteľností v nesporných prípadoch na základe písomného ohlásenia občana o zmene právneho vzťahu, doloženého osvedčením štátneho notárstva, v obvode ktorého je nehnuteľnosť a o povinnosti vlastníkov a užívateľov nehnuteľností na zabezpečenie stáleho súladu zápisov v evidencii nehnuteľností so skutočným stavom hlásiť do 15 dní príslušnému miestnemu národnému výboru každú zmenu užívateľa, druhu pozemku, spôsobu užívania a hraníc pozemkov). Súdom nižších inštancií dovolatelia vytkli, že sa s touto právnou úpravou ani s povinnosťou dcéry predávajúceho nahlásiť zmenu vlastníka vo svojich rozhodnutiach nevyporiadali, hoci bola namietaná.

3.3. Žalobcovia tiež v dovolaní namietli záver odvolacieho súdu, že si právni predchodcovia žalobcov mali podľa § 872 ods. 6 OZ v znení zák. č. 509/1991 Zb. uzatvoriť dohodu o osobnom užívaní pozemku a v jednoročnej prekluzívnej lehote požiadať o uzatvorenie kúpnej zmluvy. Oprávnený držiteľ, ktorý mal pozemok v držbe nepretržite po dobu 10 rokov sa mohol stať jeho vlastníkom vydržaním i v prípade, že sa stal oprávneným držiteľom pred 01.01.1992 a podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním boli zavŕšené potom, čo nadobudol účinnosť zák. č. 509/1991 Zb. bez ohľadu na to, či medzitým nenadobudol vlastníctvo vydržaním štát a oprávnenému držiteľovi vzniklo právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku podľa § 135a ods. 2 OZ v znení platnom do 31.12.1991 (rozsudok NS SR sp. zn. 3MCdo/21/2007).

3.4. Odvolací súd podľa dovolateľov „nesprávne právne vyhodnotil vykonané dokazovanie, lebo podpis Dotazníka a čestného prehlásenia právnymi predchodcami žalobcov vyhodnotil tak, že neboli v dobrej viere držiteľmi a vlastníkami predmetného pozemku.“ Právni predchodcovia žalobcov prejednávany pozemok, ktorý si oplotili v r. 1968, nerušene užívali do polovice 90-tych rokov. Podpis Dotazníka a čestného prehlásenia v r. 1981 brali ako formalitu, lebo nemajú kópie týchto dokladov a nebolo im povedané, že nie sú vlastníkami pozemku. Tieto doklady asi podpísali preto, že je v nich uvedený skutočný stav, že oni sú vlastníkami pozemku. Tým však v žiadnom prípade nedošlo k prerušeniu ich oprávnenej držby pozemku, lebo J. Y. nepreukázala, že by im oznámila, že pozemok nieje ich vlastníctvom. Išlo o jednoduchých ľudí so základným vzdelaním, ktorí riadne za zakúpený pozemok zaplatili a nerušene ho užívali. J. Y., ktorá pozemok zdedila nepreukázala, že by právnych predchodcov žalobcov vyzvala na jeho vrátenie alebo vypratanie. Nepreukázala ani to, že by ich vyzvala na doplatenie kúpnej ceny, keď počas konania tvrdila, že kúpna cena zaplatená v r. 1968 bola iba zálohou; nevedela povedať, aký doplatok by to mal byť a kedy sa mal doplatiť. Svojho vlastníctva sa začala domáhať až po

zmene režimu po zistení, že pozemky majú omnoho vyššiu cenu.

3.5. K záveru odvolacieho súdu, že žalobcovia predmetný pozemok nezdedili dovolatelia uviedli, že ich otec zomrel v r. XXXX a mama v r. XXXX, súdne konania začali v roku 1996. Ak by aj boli zomreli skôr, ich dedičia nemuseli zistiť, že pozemok nie je predmetom dedičstva, málokto si porovnáva parcely na LV s katastrálnou mapou. Pozemok je vyše 30 rokov ohradený pevným plotom, žalobcovia tam majú ovocné stromy a záhradu obrábajú a mali oprávnené presvedčenie, že predmetom dedičstva je všetko, čo vlastnili rodičia.

3.6. Konanie J. Y. dovolatelia označili za rozporné s dobrými mravmi (skoro 30 rokov sa o vlastnícke právo neprihlásila, počas konania pozemok previedla na vnučku - žalovanú, aby súd bral do úvahy, že nadobudla vraj tento pozemok od oprávneného dediča a je ako nová vlastníčka chránená).

3.7. K rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania dovolatelia uviedli, že ich prípad je výnimočný, lebo rodičia pozemok odkúpili od R. L., dohodli sa na v tom čase trhovej kúpnej cene, ktorá bola zaplatená. Rodičia žalobcov pozemok obrábali celé desaťročia, starali sa o neho a nikto ich vlastníctvo nespochybnil. Preto by právna nástupkyňa J. Y. nemala obdržať 100 % náhradu trov konania, lebo J. Y. nekonala v dobrej viere, rodičov žalobcov podľa ich názoru vedome oklamala, čím sú naplnené podmienky aplikácie § 257 CSP. Prisúdenie náhrady trov konania žalovanej dovolatelia označili za neprímerane tvrdé a odporujúce dobrým mravom.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu zdôraznila osobitné postavenie dovolania v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania aj to, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“. Z dovolania nie je jasné naplnenie podmienok jeho prípustnosti v intenciách § 421 ods. 1 CSP, nie je konkretizovaný dovolací dôvod ani právna otázka riešená odvolacím súdom, nie je vysvetlené ako ju odvolací súd riešil, ani vysvetlené, v čom sa riešenie tejto právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, resp. uvedenie, že táto právna otázka ešte nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená, príp. je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Musí ísť pritom o právnu otázku, na vyriešení ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie napadnuté dovolaním. Dovolanie žalobcov kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 a § 432 ods. 2 CSP nezodpovedá, preto je podľa žalovanej namieste postup podľa § 447 písm. f/ CSP (odmietnutie dovolania). Uplatnila si nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP, ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Dovolatelia prípustnosť podaného dovolania odôvodnili iba poukazom na § 421 CSP a tvrdením, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil. Dovolací súd v tejto súvislosti konštatuje, že prípustnosť dovolania podľa uvedeného zákonného ustanovenia dovolatelia riadne nešpecifikovali, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom neuviedli (konkrétne) právnu otázku riešenú odvolacím súdom, neuviedli ako ju riešil odvolací súd ani to, ako mala byť (konkrétne) právna otázka správne riešená. Z obsahu dovolania (§ 124 CSP) nevyplýva ani to, či dovolatelia mienili namietať, že sa odvolací súd pri riešení (nevymedzenej) právnej otázky (právnych otázok) zásadnej pre jeho rozhodnutie odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP), príp. kumuláciu týchto dôvodov. Ak aj v súvislosti s týmto dovolacím dôvodom žalobcovia (dovolatelia) de facto iba všeobecne namietali vadu právneho posúdenia veci odvolacím súdom, nemožno hovoriť o riadnom uplatnení (zdôvodnení) prípustnosti dovolania.

7. Dovolací súd v súlade s nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 pri posudzovaní, či dovolatelia dostatočne vymedzili dovolací dôvod, posudzoval text dovolateľov autenticky ako celok (pozri aj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 336/2019, I. ÚS 115/2020) a vychádzajúc z obsahu dovolania v zmysle § 124 CSP dospel k záveru, že dovolatelia namietali aj tzv. vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

8. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9. Výtkou, že sa sudy nižších inštancií vo svojich rozhodnutiach nevysporiadali s § 4 ods. 1, 2 a § 7 ods. 1 písm. a) zákona č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností ani s povinnosťou dcéry predávajúceho J. Y. „nahlásiť na geodézii zmenu vlastníka“, dovolatelia namietajú nedostatočné odôvodnenie rozsudkov súdov nižších stupňov.

9.1. Právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné sudy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať aj v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom rámci, ktorý predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov - od 01.07.2016 strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a

Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

9.2. Dovolací súd vzhľadom na predmet konania a skutkové aj právne závery, ku ktorým dospeli súdy v základnom konaní konštatuje, že odôvodnenia ich rozsudkov spĺňajú vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP, preto ich nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojoľné). Odôvodnenie rozsudkov zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnení rozsudkov vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia súdov je koherentná a ich rozhodnutia konzistentné, logické a presvedčivé, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Skutočnosti, s ktorými sa mali súdy podľa dovolateľov v rozhodnutiach vysporiadať, nie sú pre meritum sporu relevantné. Povinnosť občanov poskytnúť orgánom geodézie súčinnosť pri vedení evidencie nehnuteľností v zmysle § 4 ods. 1, 2 a povinnosť hlásiť každú zmenu užívateľa pozemku miestnemu národnému výboru v zmysle § 7 ods. 1 písm. a/ zák. č. 22/1964 Zb. (viď bod 3.2. tohto rozsudku) bola uložená nielen vlastníkom (t. j. R. L.), ale aj užívateľom (t. j. manželom Š.) nehnuteľností. Podľa § 6 ods. 1 vyhl. č. 23/1964 Zb. v znení účinnom do 31.12.1992, ktorou sa vykonáva zákon č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností sa zápisy právnych vzťahov o nehnuteľnostiach vykonávali na základe overených odpisov, prípadne originálov, najmä tam uvedených rozhodnutí alebo iných listín. V konaní však nebolo preukázané uzatvorenie písomnej kúpnej zmluvy (ani jej registrácia príslušným orgánom), a najmä dobromyseľnosť právnych predchodcov žalobcov, ktorá by zakladala oprávnenú držbu pozemku ako podmienku vydržania jeho vlastníctva. Preto je bez právneho významu, či oznamovacia povinnosť bola splnená prevodcom, resp. jeho dcérou v zmysle ústneho prísľubu, ktorá mohla byť (v prípade naplnenia zákonných podmienok) splnená nadobúdateľmi ako užívateľmi pozemku (právnymi predchodcami žalobcov). Súdy nižších inštancií nepochybili, keď sa dovolateľmi namietanými skutočnosťami nezaoberali.

10. Ďalšie dovolacie námietky smerovali k správnosti hodnotenia dôkazov a správnosti právneho posúdenia sporu.

11. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Súd v civilnom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu.

12. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené.

12.1. V súlade s touto judikatúrou ústavného súdu Najvyšší súd SR ustálil svoju judikatúru (napr.

rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018) v tom smere, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

13. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 7MCdo/4/2012).

14. Dovolatelia tvrdili, že podpisom Dotazníka a čestného prehlásenia na účely prevodu nehnuteľností v r. 1981 ich rodičmi I. D. R. Š. nie je preukázané, že títo nie sú vlastníkami pozemku, ktorý kúpili, lebo listinu podpísali ako formalitu, ktorá nič nemenila na veci, pretože ich nikto nevyzval na vypratanie pozemku alebo vrátenie jeho vlastníkovi, resp. nikto im neoznámil, že nie je ich vlastníctvom a užívajú ho neoprávnene. Súd prvej inštancie v súvislosti s podpisom uvedenej listiny právnymi predchodcami žalobcov v odseku 23. rozsudku uviedol, že: „Ich (t. j. manželov Š., pozn. dovolacieho súdu) prípadná dobromyseľnosť bola s určitosťou narušená predkladaním zo strany J. Y. na vyplnenie Dotazníka na registráciu kúpnej zmluvy, ktorý mal byť podkladom pre písomné vyhotovenie riadnej kúpnej zmluvy, už v roku 1981 a následne v roku 1991, ako i skutočnosť, že v marci 1992 podali na súd žalobu o určenie vlastníckeho práva k tejto parcele“. Odvolací súd k tomu (v bode 30. rozsudku) doplnil, že: „Pokiaľ v roku 1967 právni predchodcovia žalobcov aj zaplatili určitú kúpnu cenu za odkúpenie predmetnej parcely, od uzavretia predmetnej zmluvy mali vedomosť, že k účinnému prevodu vlastníctva k predmetnej parcele môže dôjsť až jej registráciou v evidencii nehnuteľností, čo mal potvrdené výpoveďou žalovanej a I. Š., ktoré tvrdili, že po uzavretí zmluvy sa ich právny predchodca R. Š. chodil viackrát pýtať R. L., či je „prepís“ už vybavený“. Z uvedeného vyplýva, že súdy v základnom konaní Dotazník a čestné prehlásenie na účely prevodu nehnuteľností podpísané v r. 1981 rodičmi žalobcov I. D. R. Š. nevyhodnotili ako dôkaz spochybňujúci ich vlastníctvo pozemku, ale vo vzájomnej súvislosti s inými vykonanými dôkazmi, okrem iného aj s výpoveďou samotnej I. Š. a žalobou o určenie vlastníctva podanou I. Š.Á. a jej dcérou L. V. v r. 1992, ako dôkaz svedčiaci o nedostatku ich dobromyseľnosti. Takéto hodnotenie uvedeného dôkazu podľa dovolacieho súdu zodpovedá obsahu spisu a je v zhode aj s obsahom ostatných vykonaných dôkazov. Dovolací súd zdôrazňuje, že manželia Š. sa síce oplotením pozemku ujali jeho držby, ale ani zaplatenie kúpnej ceny nemalo vplyv na preukázanie existencie ich vedomosti, že je potrebný „prepís“ majetku, neboli preto držiteľmi dobromyseľnými. Práve dobromyseľná držba bola a je (popri právnom titule a uplynutí nepretržitej vydržacej doby) jednou z podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Na tomto závere nemôžu nič zmeniť ani výhrady dovolateľov k správaniu J. Y., ktorej pasivitu vo vzťahu k domáhaniu sa ochrany jej vlastníckeho práva označili za účelovú. V zmysle starej rímskej zásady, že právo patrí bdelym, právni predchodcovia žalobcov napriek všetkej svojej dôvere v konanie J. Y. mohli a mali po zistení, že k „prepisu“ pozemku nedochádza, podniknúť kroky smerujúce nielen k uzatvoreniu písomnej kúpnej zmluvy, ale aj k jej registrácii vtedajším štátnym notárstvom podľa v tom čase účinnej právnej úpravy. Na tomto závere nemôže zmeniť nič ani tvrdenie dovolateľov hodnotiace správanie dcéry predávajúceho J. Y. (t.j. nie samotného predávajúceho R. L.) ako rozporné s dobrými mravmi.

15. Doposiaľ vykonané dokazovanie teda dostatočne odôvodňuje závery prijaté súdom prvej inštancie aj súdom odvolacím. Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdmi nižších stupňov nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo odňatie spravodlivosti.

16. Nakoľko právni predchodcovia žalobcov neboli dobromyseľnými držiteľmi, nemohli bez ohľadu na tú-ktorú právnu úpravu (či už zákona č. 131/1982 Zb. znovuzavádzajúceho do slovenského právneho poriadku inštitút vydržania, alebo zákona č. 509/1991 Zb.) sporný pozemok vydržať, preto výhrady dovolateľov k právnemu posúdeniu veci (najmä k nerušenosti držby) nemajú opodstatnenie (držba nebola dobromyseľná).

17. Dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má síce dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd uvádza, že tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

18. Dovolanie žalobcov je prípustné iba z dôvodu uvedeného v § 420 písm. f) CSP. Vo vzťahu k dovolacím argumentom žalobcov týkajúcim sa rozhodovania súdov nižších inštancií o náhrade trov konania dovolací súd nezistil nijaké procesné pochybenia, ktoré by predstavovali porušenie práva žalobcov na spravodlivé súdne konanie.

19. Zo zhora uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie je nedôvodné, a preto ho dovolací súd ako celok zamietol (§ 448 CSP).

20. V dovolacom konaní úspešnej žalovanej najvyšší súd priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom v plnom rozsahu. Procesné spoločenstvo žalobcov je nerozlučné, preto bol nárok na náhradu trov konania prisúdený spoločne a nerozdielne. O výške náhrady trov konania žalovanej rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok